

átfedéssel készülnek, ezért a térhatás segítségével és a meglevő műszerekkel, szabatosan térképezhető az adatok.

A számítógépes térképezésnek ott van értelme, ahol olyan numerikus felmérési eljárást alkalmaznak, amelynél a térképezendő adatokat ki kell számítani és ezeket fel kell szerkeszteni üres lapra, térképként. Ahol van kész térkép és csak kiegészítésre szorul, ott más eljárás szükséges.

A térképek digitalizálása a mi erdészeti céltérkép-rendszerünknel meggondolandó, ha nem akarunk feleslegesen dolgozni. Meg kell várni az állami földmérést, amíg megteremti ennek alapját. Hogyan néz az ki, hogy mi előre digitalizálunk, s aztán majd az állami földmérés adatai az utakra, az erdőfoltok külső hatáira mások lesznek? A digitalizált számhalmazban ez feloldhatatlan zürzavart okoz!

A „Válasz”-ból sem sikerült megtudnunk, hogy tulajdonképpen mi is „az Északi-Középhegységben jelentkező konkrét üzemtervezési feladat”.

Németh Ferenc

Az erdészeti üzemi térképekről

Az erdőgazdasági üzemtervek tartozékát képező üzemi térképek egységesítését először az 1920. évi, 14500 F. M. sz. erdőrendezési utasítás szabályozta. Eszerint az alaptérképül szolgáló kataszteri térképekről $1'' = 160^\circ$, vagyis $1 : 11\,520$ méretarányúra kibővített üzemi térképek többek között a földnyilvántartási számokkal megjelölt, s felsőrendűtől ötödrendűvel bezárólag kiértékelt, az erdő területén levő háromszögelési pontokat is feltüntették. Ábrázolták ezek az üzemi térképek az erdőbe ékelt vagy azon kívüli, erdőhöz tartozó egyéb területeken levő épületeket is, az üzemterv szerinti elnevezéssel.

A felszabadulás utáni, a 100/1955. OEF. erdőrendezési utasítás, illetve azt megelőző részrendelkezések egységesen $1 : 10\,000$ méretarányú üzemi térképet irtak elő, amelyeken a HP-ok és egyéb tereptárgyak a fentiekhez hasonló módon voltak megjelölve, de feltüntették az erdőn kívüli, annak közelében levő PH-okat is, az állami földmérés, vagy más geodéziai szerv által létesítetteket háromszöggel, az erdőrendezőségek által észlelteket négyzettel körülvelt nullkörrel, s a nekik megfelelő nyilvántartási számmal jelölve. Így az erdőt kezelő személyzet, kiknek csak az erdészeti üzemi térképek álltak rendelkezésére, bármikor felkereshette az erdőben vagy közelében levő HP-ok jeleit, s azok állapotáról évente jelentést is kellett tenni, feletteseik azt az illetékes erdőrendezőségekkel közölték abból a célból, hogy a megrongálódott jelek (kövek, jelrudak) helyreállíthatók, az elpusztultak bemérési adataik alapján kitzíthatók és újból állandósíthatók, bemérési adataik hiányában pedig a legközelebbi üzemtervi felvételek során újra meghatározhatók legyenek. Több mint fél évszázados erdőrendezési, majd egyéb geodéziai munkám során, számos HP-ot kellett a fenti módon reambulálni, újból meghatározni. Példaként hozom fel, hogy a lillafüredi erdészet területén a „Létrás-tetőn” egy IV. rendű HP kőjele az 1963. évben, még aktív koromban, az általam irányított erdőrendezési felvételkor ép állapotban volt. 14 év múlva, amikor mint nyugdíjas, a BGTV részére térképfelújítást végeztem ugyanott, már nyoma sem volt a kőnek. Erdősítési talajjelőkészítés alkalmából kibórták.

Az újabb nyomdai úton készült, $1 : 10\,000$ méretarányú üzemi térképek a HP-okat nem ábrázolják. Így a gyakran változó kerületvezető erdész, ki mint

az ingatlan közvetlen kezelője, felelős a geodéziai jelek épségéért, azok védelmére nem sokat tehet. A gépesített termelés, szállítás, talajművelés során emiatt sok HP megsérül, elpusztul. *Célszerű lenne valamilyen nyilvántartást bevezetni és a terepi gépi munka előtt a HP-okat valamivel megjelölni.*

Az új, 1 : 10 000-es üzemi térképekről hiányoznak az épületek, csak az épület telkének határvonala ábrázolt. *Célszerű lenne az erdőben való tájékozódás szempontjából az állandó jellegű épületeket is az üzemi térképen feltüntetni.* Példaként hozom fel, hogy a lillafüredi erdészet területén van egy, az erdőbe ékelt, „Jávorkút” nevű település négy erdészlakkal, egy üdülővel, turistaházzal, s ezek jellegzetes melléképületeivel, kutakkal, forrásfoglalással, kis halastóval ellátva. Mindezek a jellemző létesítmények hiányoznak az új üzemi térképről, csak a telekhatárok ábrázoltak rajta, de azok is több azonos rendeltetésű épület telkének összevonásával. Számos idegen belzet van ezen felül az erdőben, épületekkel, különféle létesítményekkel, amik az erdőben való tájékozódást megkönnyítenék, de az üzemi térkép csak a belzet kontúrját tünteti fel minden jelzés nélkül, fehér foltként.

Ezeket a létesítményeket — amennyiben nem titkosak — szintén ábrázolni kellene a jövőbeni üzemi térképen. Az 1 : 10 000 méretarányú térképeken feltüntetett épületek falsikjának jellemző töréspontjairól *közelítő pontossággal* még ki lehet mérni egyes célokra (pl. csemetekert-kijelölés, feltáróút csatlakozása, fasor kijelölése) szolgáló pontokat. A telekhatárok, még ha kerítettek is, ilyen célokra bizonytalanok a kerítés gyakori áthelyezése miatt.

Javaslatommal a kérdést erdész-, de egyben térképész szemmel is vizsgálva, az üzemi térkép több célra szolgáló használhatóságát kívánnám szolgáltni, főként a geodéziai pontok, létesítmények védelme érdekében.

Szilas Géza

Új, államilag minősített erdészeti növényfajták

Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács 1981. decemberi és 1982. decemberi ülésén újabb erdészeti fajtákat minősített:

Populus × euramericana (nemesnyár) 'I-45/51'

Tóth Imre, Novák László, Barabás Ferenc, Hrotkó Lőrinc, Paczek József és az ERTI nyárnemesítő kollektíva által honosított, olasz szelekció. Vegetatív úton, dugványról szaporított, egyklónú fajta.

Hímivarú. Törzse egyenes, hengeres, fiatalon kissé sudarlós. Koronája keskeny, közel örvösen elhelyezkedő finom ágakkal, hasonló az óriásnyáréhoz. Kérgé jellemzően rendkívül durva, vastag, korán parásodó, már gyökeres dugvány korában is jól láthatóan világosbarna, parásodó bordákkal. Levele nagy, sötétzöld, børszerű.

Gazdasági értéke: A tapasztalatok szerint az erdősítés utáni 4 éves kortól — kérgének korai parásodása miatt — a szarvas nem tesz benne jelentős kárt. A kísérleti területen, ahol az 'I-214' (olasznyár) 48⁰/₀-a sérült volt, nem szenvedett vadkárt. A vadkárrelhárító kerítés 1—2 évvel korábban elbontható vagy áttelepíthető, mint a vékony és sima kérgű nemesnyárfajták esetében.